

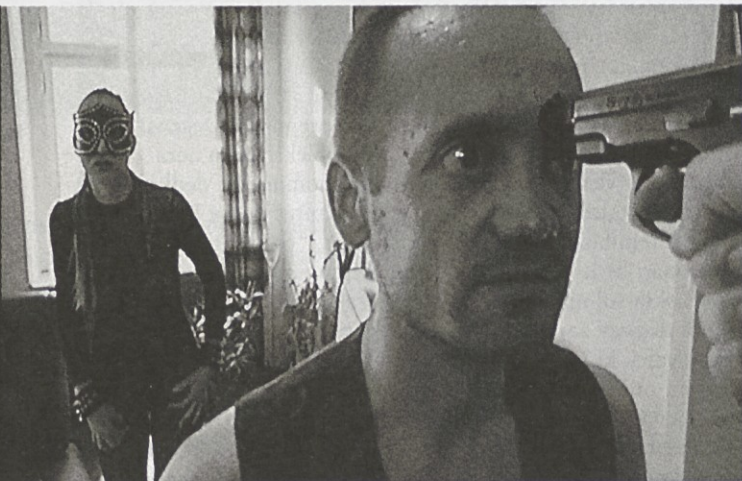
NOREGA SE METEK OGNE

Slovenija 2004 85'

režija Mitja Novljan **scenarij** Mitja Novljan **fotografija** Sandi Petric **glasba** Vladimir Kuzman, Miha Milek **igrajo** Uroš Potočnik (Aleks), Ludvik Bagari (Jožek), Petra Zupan (Epifani), Petra Cirkovski (Kiti), Tarek Rashid, Neva Jana Flajs, Dušan Briški, Miha Zrimšek, Vida Breže **produkcija** Filmogradnja zavod, Ludvik Bagari

zgodba

Kiti in Jožek, mlad par iz Prekmurja, se odpravita v Ljubljano, da bi si tam našla delo. Prek oglasa najmeta sobo v stanovanju, kjer živita Epifani in Aleks, ki vzvišeno zreta na prišleka. Aleks, propadli glasbenik, ima polomljene noge zaradi starih dolgov, Epifani pa se trudi rešiti njun odnos. Ker Aleks še vedno dolguje denar, prosi Jožeka za nasvet, ta pa v Aleksovi nesreči najde korist. V njem se prebudi stara bojevniška prekmurska narava, saj je vnuk Vilmoša Tkalca, vodje Prekmurske republike iz leta 1919, ko je bila pokrajina štiri dni samostojna. Jožek za obrambo pred izterjevalci izdelava zanimivo vojaško strategijo ...

miša gams

Pričujoči film, ki na letošnjem Festivalu slovenskega filma ni prejel nagrad, je bil po krivem spregledan in poteptan pod težo *Ruševin*. Vendar pa po drugi strani film ni ušel budnemu pogledu filmskih entuziastov, filmofilov, oboževalcev gverilske produkcije in takšnih ter drugačnih "norcev", ki so v slovenskem filmskem prostoru že skoraj izdihnil od dolgočasje in želje po spremembi v smislu duhovite akcije in komičnega obravnavanja tragičnih tem. Kajti mrtvilu, ki ga puščajo slovenski filmi z dokaj specifičnim žanrom, začrtano zgodbo, doslednim upoštevanjem pravil, pretiranim dramtiziranjem ali banalnim humorjem, je očitno odzvonilo. Film z domiselnim naslovom *Norega se metek ogne* je korak v temo, v neznano, a obenem zadetek v polno. Združuje vse možne žanre, dramo, akcijo, komedijo, grozljivko, psihološki thriller, pornografijo, in mu pri tem uspeva, da se izogne številnim pastem fragmentiranja in neargumentirane vzročno-posledične naracije. Kakorkoli že, film deluje kot celota; je homogen in naturalističen proizvod zavesti režiserja, ki se je dokazal kot neponovljiv genij in ustvarjalec, ki se zaveda, da je njegova umetnina v nenehnem nastajanju. Prav ta akcija in nekoliko (samo)ironičen odnos do nje pripravita tako zahtevne kot nezahtevne filmske gledalce do iskrenega smeha. Zakaj bi se šli v Sloveniji elitizem, artizem, centralizem, če pa nas tako prisrčen in preprost film, kot je *Norega se metek ogne*, že v prvih sekundah spravi na kolena?

Film po drugi strani govori o povsem resnih in zelo tragičnih temah, kot je problem brezposelnosti in zapiranje tovarn v Prekmurju (in Ljubljani), težave z iskanjem stanovanja v Ljubljani, življenje invalidov in problem spolne združitve. Mlademu prekmurskemu paru, Kiti in Jožeku, tako ne preostane drugega, kot da se podredita ljubljans-

stave o nadaljnjem poteku filma – bolj kot za gledalca filma zanimivo za filmsko ekipo znotraj filma, ki o Štrockem snema, kot kaže spočetka, precej dolgočasen dokumentarni film. V prehodu iz prvega v drugi del (Varja Močnik) se zgodi največji preskok: Štrocki se iz akcijskega junaka prelevi v zaljubljenega filozofa. Svojo akcijsko lupino, prejšnje telo, kot metulj pusti na platnu kinodvorane, v kateri zdaj nekega večera predvaja neki (izmišljen) partizanski film, sam pa se obrne navznoter, zapre v tesno projekcijsko kabino in zaplahuta s krili domišljije, ki ga soočijo z utelešeno podobo junakinje partizanskega filma. Ko se zaplete ta v pomenek, začne – po zaslugi občutene, pretanjene režije – sorazmerno z razpiranjem notranjih svetov naraščati telesnost, fizična prisotnost obeh protagonistov. Znajdemo se v svetu skrajne intimne, kjer se besede neopazno prelivajo v poglede in obratno in kjer kameri ne preostane drugega, kot da skupaj s kapljo dežja polzi po koži in skupaj z nedokončano ljubezensko zgodbo utone v mrzlem jutru. Tretji del omnibusa (Hanna A. W. Slak) znova vpelje Štrockega kot lupino, vendar je tokrat naloga gledalca, da to lupino napolni in – dobesedno – pogleda na svet z njegovimi očmi. Štrocki se v tem delu filma, ki ne predstavlja nič več in nič manj kot čisto avdio-vizualno ekstazo, popolnoma izgubi in raztelesi: najprej geografsko, fizično, ko sredi deževne noči tava po gozdu in nato po skrivnostni hiši, nato še mentalno, ko zaužije neko čudno snov in začne halucinirati – skupaj z njim skozi bizarne, utripajoče, vrtoglave podobe izgubljen blodi in halucinira tudi gledalec. Vsi trije pristopi se združijo in eksplodirajo v sklepnem delu omnibusa (Zoran Živulović), pod katerega bi se mirne vesti podpisal tudi Jean Rollin (ko bi le imel na razpolago tako visoke produkcijske standarde). Štrocki je zdaj hkrati pustolovec na skrivnostni nalogi, katalizator tesnobe in ljubimec, zapleten v čuden ljubezenski mnogokotnik, ki presega običajne časovno-prostorske koordinate in celo življenje in smrt. Da bi se film sploh lahko končal, se mora Štrocki razbliniti – zadnji kader je obenem prvi zares izpraznjen kader filma. "Za ideje se umira, za ljubezen pa živi," bi rekel Štrocki. •

ski mestni srenji, da dajeta denar za stanovanje vnaprej, prenašata snobovske razvade in perverzije razvajenih otrok ter se z njimi zapletata v večne malenkostne konflikte. Službe ne najdeta nikjer, vendar ne zato, ker je ne bi bilo, temveč zaradi toliko večje selekcije, ki ji s svojo zdravo kmečko pametjo nista kos. Po drugi strani se Aleks in Epifani borita s povsem drugačnimi problemi. Aleks je dolžan denar izterjevalcem, ki so mu že polomili obe nogi, saj ga je zasvojil potencialni zaslužek znamenite igre *Catch the cash*. Kot glasbenik in tiha umetniška duša ne zmore tržne kalkulacije, obenem pa ima težave s punco Epifani, ki jo je težko zadovoljiti, še posebej odkar vidi v njegovi hendikepiranosti manko za svoje ugodje. Epifani se kot samozavestna ženska tako odpravi v trgovino po različne falične pripomočke, saj ji pogled na Aleksa obudi kastracijski kompleks, obenem pa spodbudi njeno sado-mazohistično naravo.

Ko se film nekje na sredini spremeni iz drame v kvazipornografijo, se gledalec prepušča nasladi in samotrpinčenju ob pogledu na dve telesi, ki jima manjka vse na svetu; katerih manko je edino, kar ju še drži skupaj. Ko že misli, da je videl dovolj in da je spolno razmerje kljub vsemu možno, se film znova obrne in zamenja žanr – postane ironija na akcijo tipa slovenski James Bond. Aleks, ki ne najde načina, da bi v kratkem času dobil dovolj denarja za izplačilo izterjevalcev, se v solzah prepusti Jožekovi zdravi kmečki pameti, ta pa iz svojega kolektivnega nezavednega privleče na plan starodavne spomine na dedka Vilmoša Tkalca. Vilmoš Tkalec je bil namreč vodja Prekmurske republike na začetku 20. stoletja, "ognjevit" revolucionar, ki je v resnici obstajal, čeprav ga učni načrti slovenskih šol nikoli niso marali. Jožek, ki v sebi čez noč obudi dedkov zanos, izdelava strateški načrt za zmago nad izterjevalci, ki je sestavljen iz uporabe kemičnega, biološkega in nuklearnega orožja. Gre seveda za satiro na vsa omenjena orožja, saj na koncu sam s sekuro preži na vratih, ostale pa uporabi za pomoč v zasilnih razmerah. Ko spodleti njegov prvotni načrt, pride do umiranja po obrokih in do komičnega obračuna z raketami. Film je po tej strani zanimiv prispevek k slovenskemu humorju, saj temelji na samoironiji in samoprepoznanju. Iz filma se naučimo tudi to, da je včasih bolje zaupati preprosti kmečki pameti, kot pa delati na kompleksnih načrtih.

Norega se metek ogne je torej neprimerljiv umotvor v slovenskem filmskem prostoru, mutant, ki se zaveda pomanjkljivosti ostalih filmov in jih tudi s pridom izkorišča. Režiser Mitja Novljan, ki je obenem delal na scenariju, je definitivno zaznal G točko slovenskega filma, prepoznal postmodernistični problem mutacije, perverzije in retrogradnje ter iz celote naredil fragmente, ki sestavljajo estetski kolaž različnih zvrsti, ne da bi pri tem porušil zgodbo. Pohvaliti je treba tudi vso ostalo ekipo, med igralci pa zlasti Ludvika Bagarija in Petro Zupan, ki sta jima bili vlogi pisani na kožo. Film vsekakor čaka še veliko festivalov in nagrad, mi pa lahko samo upamo, da bo postal izziv in iztočnica še za druge filmske ustvarjalce in njihovo nadaljnje eksperimentiranje. Kajti filmski medij prenese vse, kar je v glavi, pa naj bo še tako nora ...

ŠTUDENTSKI

Bolje kot orgazem

Črvi

Letošnja produkcija študentov AGRFT ponuja veliko adrenalinskih, dinamičnih in tematsko zelo raznolikih kratkih filmov, ki jih povezuje tako želja po dokumentiranju vsakdanjih in nevsakdanjih dogodkov kot predstavitve svojevrstne poetike in želje po eksperimentiranju z žanrom in zgodbo. Vsi filmi so bolj ali manj kvalitetni, inovativni in imajo potencial nadgrajevanja v celovečerni film.

Bolje kot orgazem režiserja Borisa Dolenca je dokumentarec, ki beleži vsakdanje aktivnosti kranjskih skejterjev. Ti cele dneve preživljajo v adrenalinskih eksplozijah, ki jih ponuja ulica s svojimi arhitekturnimi zakonitostmi, in se imajo tako za športnike kot za umetnike, pri vsem tem pa zatrjujejo da je "pocestništvo" te vrste boljše od orgazma. Pri ogledu filma dobi gledalec v prvi vrsti občutek, da gre pri protagonistih za mazohiste, ki ob vsakem padcu ne občutijo toliko bolečine kot ravno ugodje, užitek brez primere in izziv za nadaljnje poskuse. Režiserju je uspelo izraziti perverzno naravo teh letečih bohemov in s pomočjo izvrstnega operiranja s kamero prikazati njihove vzpone in padce.

Igrani film *Črvi* režiserja Roberta Černelča odlikujeta izvrsten scenarij in fotografija, ki daje filmu poetičen in erotičen pridih. Film nima izpostavljenega enega samega glavnega junaka, ampak kar nekaj oseb, ki posredno segajo v življenje drug drugemu in gradijo zanimivo zgodbo o prijateljstvu, ljubezni, umoru in žrtvenem jagnjetu. Film bi dobil še večjo moč, če bi imel na razpolago več časa za prikaz dramaturško razdelanih likov, ki v tako kratkem času delujejo nekoliko posplošeno. Kljub temu se za filmom skriva izvirna zgodba s široko filozofsko in estetsko dimenzijo, za katero nedvomno stoji režiserjev vsestranski talent. Robert Černelč si je s tem filmom priskrbel nagrado vesna za debitanta leta.

Igrani film *Dan v mestu* režiserke Nine N. Blažin pa je dobil vesno za najboljši študentski film. Govori o prepletanju različnih življenjskih zgodb, ki se v enem dnevu odvijajo v istem mestu. Režiserki uspe zelo hitro okarakterizirati glavne like, jim vdahniti dušo in jih vpeti v njihovo okolje. Film med drugim govori o tem, kako lahko kraja denarnice postane potencial za razvite ljubezenske zgodbe in kako lahko horoskopi vplivajo na poznanstva ljudi, ki bežijo drug mimo drugega in si ne dajo priložnosti za skupno nadaljevanje. Glede sosledja dogodkov je film